

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIS.

Voor de Stad, f12-
Franco per post, f14-.

(Verschijnende driemaal ter week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag)

ADVERTENTIES.

15 cent de regel
bèhalve 35 cents zegel.

TURKIJE.

KONSTANTINOPEL 23 Februarij. Volgens berichten uit Smirna van den 20, heeft de pacha dezer stad, verscheidene rajas met barbaarscheid, dien pijnigen op de enkelvoudig verdediging, dat zij een zending van geld op den weg van Mola naar Smirna ontroofd hadden. De hierbij getoonde wreedheid zou die, welke vroeger te Dams heeft plaats gehad, overtroffen hebben. Men hoopt dat men aan den Pacha verantwoordelijkheid van zijn gedrag zal vragen.

KONSTANTINOPEL 23 Februarij. De vereenigde handelwijze, van de representanten der vijf groote mogendheden over de zaken van den Libanon, heeft de Porte zeer verontrust. Daar de mogendheden zich zoo zeer met zijne binnenlandsche zaken bemoeijen, meent zij hare onafhankelijkheid bedreigd te zien. Tot heden toe heeft de Porte niet op den reis der ambassadeurs geantwoord. Maar sobal lang Tahir en Izzet Pacha de overblijfselen in den divan behouden is het zeer waarschijnlijk dat zij hunne onafhankelijkheid zoo lang mogelijk zullen verdedigen. Men verduubelt sedert eenige dagen de werkzaamheden in de werken van het arsenaal, waar men voortgaat met het bemaunen van verscheidene groote oorlogschepen.

In Anatolie, en voornamelijk in het district Aidon, rigt men een talrijk corps ongeregelde ruzerij, op. Het schijnt, dat dezelve van daar, onder bevel van Saïd Pacha, schoonzoon van den Sultan, naar Romelie zal vertrekken. Het gerucht heeft zich ook verspreid, dat de Porte voorgenomen heeft eene vrij aanzienlijke magt naar Syrie te zenden.

Eergisteren is uit Perzie een Engelsche koerier aangekomen, welke tijdingen mede bragt van den 26 Januarij. Talrijke henden Cusdische plunderaars zijn tot aan den Taurus doorgedrongen, hebben alle dorpen, die op hunnen weg lagen in brand gestoken, en de inwoners die niet spoedig genoeg konden vlugten, vermoord. De wanorde en de ellende, die in deze omstreken heerschen is niet te beschrijven.

(Gazette d'Augsbourg.)

De *Allgemeine Zeitung* deelt nog het volgende mede uit brieven van Konstantinopel van 23 Februarij: De spanning tusschen Rita en Izzet moet steeds groeter worden, en waarschijnlijk zal de opperhofmaarschalk in eenen strijd met den groot-vizier het onderspit delfen.

Izzet-Mehmedid bezoekt bij voortdoring geheel alleen incognito de verschillende burgerlijke en militaire invigingen. Gewoonlijk verschijnt hij op een ongenblik, dat men hem niet minst verwacht, zeer eenvoudig gekleed, zonder enig teken zijner waardigheid, voor de deuren van deze invigingen en vordert binuengelaten te worden. Weigert men hem dit, dan maakt hij zich als groot-vizier bij den schildwacht bekend, en spoedt zich dan naar binnen, waar hij het nauwkeurigste en strengste onderzoek doet. Hij wendt zich niet tot de chefs, maar hij moet met zijne eigene oogen zien wat er omgaat, vraagt de allergeeringste beambten en tracht door sluwe wendingen de waarheid uit te vorschen. Kazernes, hospitalen, gevangenis, bureaux enz., alles wordt door diep onvermoeiden man onderzocht. Wee den ambteparen, wanneer hij hen niet op hunne posten vindt, en vooral wanneer de gemeene man zich beklagt dat hij dat, wat de staat voor hem bestemd heeft, niet krijgt. Dadelijk wordt de schuldige gestraft. Deze enkele voorbeelden blijven niet zonder invloed. Zij hebben

den geheel beambten-staat met hunne auzigheid opgewekt. Niet wetende op welk uur de gouverneur voor hen verschijnen en hun rekeenschap van hun doen zal afvorderen, bevinden zij zich nu den geheelen dag op hunne posten en trachten de op hen rustende pligten met meer ijver en gezetheid na te komen.

EGYPTE.

CAIRO 14 Februarij. In de afgelopen week, hebben de tolbedienden onder allerhande voorwendsels geweigerd om eene lading wijn te doen bezorgen, hetwelk een engelsch huis dezer stad in commissie ontvangen had. Na herhaalde doch vruchteloze verzoeken, ontving de engelsche consul van den consul generaal eene instructie, volgens welke hij zich met zes janitsaren naar de tolbedienden moest begeven om zich met geweld van den wijn meester te maken. De consul aarzeld geen oogenblik om deze instructie ten uitvoer te brengen, hij ontmoette echter geenen tegenstand en vond zelfs geen enkelen verantwoordelijken beambte. Asten-Bey, eerste drogman van Mehémet-Ali, had bevel gegeven om de consuls ongestoord te laten bogaan ten einde alle moeijeligheden voor te komen.

(Gaz. und. de Leipzig.)

DUITSCHLAND.

In de Württembergische kamer van afgevaardigden is onlangs door den bisschop van Rottenburg een voorstel gedaan, daartoe strekkende, dat de kamer de vereischte stappen zou doen, om te bewerken, dat de verpligting der Katholieke geestelijken tot het inzegenen van gemengde huwelijken, waardoor ten hunnen aanzien de godsdienst- en gewetensvrijheid geschonden wierd, zou worden opgeheven, en dat derhalve de daartoe betrekkelijke bepalingen van het religie-edict van 1806 in den zin der grondwet uitgelegd of op den grondwettigen weg buiten werking gesteld zouden worden.

Dit voorstel in het breede behandeld zijnde heeft genoemde kamer, in hare zitting van den 16. dezer, met 76 tegen 9 stemmen besloten, aan hetzelve geen gevolg te geven. Gelijktijdig werd bepaald een aantal adressen van katholieke geestelijken, hetzelve verzoek behelzende, ter zijde te leggen.

— Men schrijft uit Keulen den 20 Maart:

De Nederlandsche stoomboot *de Brusus*, behoorende tot de Nederlandsche Rijn- en IJsselmaatschappij was eergisteren des morgens om zes ure, met slechts elf passagiers naar Amsterdam vertrokken. Anderhalf uur daarna was men tegen over Worringen, toen de kapitein, een gedeelte van het scheepsvolk uit het vertrek waar zich de machine bevindt zag komen, die op eene verschrikkelijke wijze nebrand waren. De damp die deze ongelukkigen volgde deed hem weldra weten, dat dezelve door eenig toeval ontsnapt was, maar hij kon niet begrijpen, hoe dat gekomen was daar er geene schok of breuk had plaats gehad. De passagiers ontdekten het ongeluk, door dat de boot stil hield, en door het jammer geschrei der gewonden ten getale van negen. De stoomboot die een uur later naar Rotterdam vertrekt nam de gewonden aan boord om hen naar het hospital te Dusseldorp te vervoeren, en belaste zich ook met de passagiers. Drie gewonden waren niet in staat om vervoerd te worden, de derde is zonder hoop, en het is even zoo met de drie die naar Dusseldorp vervoerd zijn. Toen men bij de machine kwam

zag men dat het ongeluk ontstaan was door eene opening van bijna drie duimen, waarmede het kokend water was gekomen, de boot heeft geene schade geleden.

— Eene correspondentie uit Hainburg aan de *Gazette de la Haute Allemagne*, houdt in, dat ernstig gesproken wordt, om een handelverdrag tusschen genoemde stad en Holland te sluiten.

— In eenige kringen wordt van het huwelijk des regeerenden hertogs van Nassau met de grootvorstin Olga als van eene vastgestelde zaak gesproken. De reis van den hertog van Nassau naar Bèrlin moet met dit huwelijksontwerp in verband staan.

— Het huwelijk van de Princes Aldegonde van Beieren met den Erfprins van Modena zal op Paasch-Dingsdag te München worden gevierd. Het vertrek der jonggehuwden naar Italie zal op 4 April plaats hebben. De Koning van Beieren gaat op den 7. dierzelve maand uit München derwaarts op reis.

ZWITSERLAND.

Men weet dat in het vorige jaar in het kanton Luzern eene nieuwe Staatsregeling werd vastgesteld, waarbij aan de katholieke geestelijkheid belangrijke concessies werden gedaan. De regering van genoemd kanton heeft, eenigen tijd geleden, begrepen die staatsregeling aan Z. H. den Paus te moeten voorleggen, en daarop van den Heiligen Vader een antwoord ontvangen, hetwelk thans door de *Angsburger Allgemeine Zeitung* wordt openbaar gemaakt. Dat stuk, hetwelk van den 1. December jl. gedagteekend is, is van den volgenden inhoud:

„Onlangs hebben wij den brief gelezen, die door u, geliefde zonen, onder dagteekening van den 25 Augustus aan ons ingezonden was, terwijl wij, naar het heilige huis te Loretto op reis zijnde, van Rome, zoo als gij weet, afwezig waren. Zeer aangenaam echter en bijzonder verblijdend was het voor ons, van u, van den hoogsten raad en van het volk van Luzern dat bewijs te ontvangen van oprechte gehechtheid aan de geestelijke magt en de regten der Katholieke kerk; die gij zoowel door de op den 1. Mei aangenomene nieuwe staatsregeling, als door de daarop volgende wetten, hebt trachten te toonen. Wel is waar, kunnen wij niet alles prijzen, wat volgens uw bericht in deze besluiten vastgesteld is, daar wij daarin het een en ander aangetroffen hebben, dat geenzien overeen te brengen is met die volledige en geheel vrije machten welke de kerk tot besturing van hare geestelijke aangelegenheden van haren goddelijken stichter ontvangen heeft. Doch wij leven in de hoop, dat wij in vervolg van tijd nog ruimere bewijzen van de vrome gezindheid van het Luzerische volk ontvatten de heilige Moederkerk en omtrent dezen oppersten stoel van Petrus zullen ontvangen. Intusschen wenschen wij u, geliefde zonen en uw volk geluk, en verhoopen er ons over, dat gij de reeds door uitpraak veroordeelde Badensehe artikelen, ook van uwen kant, zoo als uw pligt gebiedt, afgeschikt voor volkomen nietig verklaard, als ook andere maatregelen genomen hebt, teneinde het nadeel, dat voor eenigen tijd in uw land de kerk berokkend was, weder goed te maken.

Daarom geven wij u hiervoor onze dankbaarheid te kennen, en wachten slechts op eene geschikte gelegenheid om dien uwen vrijstaat in eenigzins een bijzonder bewijs van onze vaderlijke

geven. Voorzeker echter zult gij de ruimste belooning van uwen ijver voor de kerk, van derzelve slichter, Christus, onzen Heer, zelve ontvangen. wien wij ook ootmoedig smeeken, dat hij aan u en aan het geheele geloovige volk van het kanton Luzern alle geluk en welvaart verleenen moge. Eindelijk voegen wij hier te onderpand van onze welwillende gezindheid omtrent dien staat onzen apostolischen zegen bij, welken wij over u, geliefde zonen, en over uw gezamenlijk volk in liefde uitspreken."

ENGELAND.

LONDEN 18 Maart. Wij meenen onderrigt te zijn, dat de tien duizend man, welke men voor het oorlogstooneel te Afghanistan bestemd heeft, den veteraan Baron Sir Henri Hardingue, tot kommandant zal hebben.

(Dublin Packet.)

— De grootste werkzaamheid heerscht thans aan het ministerie van oorlog; het 58e regiment, binnen kort van het eiland Ceylon teruggekomen, heeft bevel ontvangen, zich naar Indie te begeven; het is allermoeijelijkst om recruten aan te werven, teneinde de ontbrekende van dit regiment en van de andere corpsen aan te vullen. Men biedt eene premie aan van 11 ponden sterlings, en men neemt mannen aan, die slechts 5 voet, 5½ duim groot zijn. De 10e, 73e, 78e, 84 en 86e regimenten, zullen zich onmiddellijk naar Indie inschepen, als ook het 78e regiment schotten, en twee eskadrons van het 14e regiment ligte dragonders, die ook binnen kort uit deze streken zijn teruggekomen.

— In eene vergadering van den stedelijken raad van Gateshead-on-Tyne heeft de alderman Brockett een voorstel gedaan, strekkende om te verklaren dat het regt van uitvoer op de steenkolen, hetwelk door Sir Robert Peel was voorgesteld, den engelschen steenkolenhandel met het buitenland geheel zou vernietigen, zonder een evenredig voordeel aan het land te bezorgen.

Het besluit is eenparig aangenomen geworden.

— De *Globe* zegt, dat de tegenstand tegen het ontwerp eener belasting op de inkomsten zeer sterk begint te worden; en wij hopen dat zij nog gedurig sterker zal worden. De eerste positieve aanval tegen het ministerieel ontwerp is gisteren uit de Engelsche bank voortgekomen, en van alle kanten eischt men de bijeenroeping van eene groote meeting der inwoners van Londen, teneinde tegen de belasting te protesteeren, die men in het land wil opleggen.

— Men weet met welke nauwkeurige zorg de Engelsche dagbladen, zich van de geringste omstandigheden bedienen om die aan derzelve lezers te doen kennen, wier flegmatieke ernst het niet beneden zich rekent zich te verlagen, tot dat gene, wat de franschen ten spijt hunner tot spreekwoord gewordenen ligzinnigheid, als kinderachtigheden beschouwen, en waarmede ernstige menschen zich niet bezig houden. Een der Londensche dagbladen verflag gevende van het laatste lever der Koningin, treedt met eene zonderlinge gediensigheid in al de bijzonderheden van haar toilet, te beginnen met het kapsel en eindigende met Harer Majesteits pantoffels en bij uitstek kleine voeten, welke beide de hooge bewondering van de hovelingen zoowel als van het dagblad hebben gaande gemaakt.

— LONDEN 19 Maart. De beraadslagingen over den finantiëlen maatregel van het ministerie tot dekking van het te kort uit eene belasting op de inkomsten, zijn begonnen. Men twijfelt er niet aan, ondanks de tegenkantingen der uiterste zijden en van de vorige ministers, of het ministerie zal zijne hoofdmaatregelen zien doorgaan.

De Koningin heeft aangeboden, om in de belasting op de inkomsten naar evenredigheid te dragen. Dat aanbod geeft het bestuur veel steun. Met uitbundig gejuich werd dezelve in het lagerhuis ontvangen; en algemeen roemt men de edelmoedigheid der Koningin, die zich aan het hoofd des volks stelt, met lasten te lorschren, die vereischt worden, om 's lands geldmiddelen te regelen, de magt en groothed van den staat te handhaven, en de mijnvermogene volksklassen te vrijwaren voor drukkend bezwaar.

De hooge stand der fondsen wordt door den *Times* als het bewijs beschouwd, dat de materiele kracht des volks door de voordragt van sir R. Peel niet minder, dan door de zedelijke kracht is verhoogd en aansterkt, en dat er nauwer band tusschen Kroon, Volk en Bewind bestaat dan ooit, om grootmoedig 's lands eer en belangen op te houden.

SPANJE.

MADRID 12 Maart. De *Corresponsal* van gisteren hield in, dat alle hooge ambtenaren van het finantiëlen bij een geroep waren om over den slechten toestand der schatkist te beraadslagen. De *Eco del Comercio*, deze tijding overnemende, voegt er bij, dat men zonder vrees van zich te bedriegen er zeker van zijn kan, dat naar den tegenwoordigen staat van finantiën te oordeelen, het geen zes maanden meer duren kan, zonder bankroet te gaan.

— *El constitucional* van Barcelona meldt in zijn nummer van heden, dat er reeds bevel is gegeven tot het herstellen der ayuntamiento van 1841 en het wapenen der 2^e, 3^e en 8^e bataillons der nationale garde.

— De vervolgingen tegen de geestelijkheid duren steeds voort. De eerwaardige bisschop der Kanarische eilanden is onder een geleide van troepen te Cadix aangekomen, en zal naar Madrid vervoerd worden om voor het hoog gerechtshof te verschijnen, wegens een mandement over de allocutie van den H. Vader van 1 Maart laatsleden.

— MADRID 12 Maart. De Koningin en Hoogsterzuster, zullen naar men verzekert, het schoone jaargetijde in de koninklijke residentien van Araoguez en Granja doorbrengen.

— De regent zou, naar men verzekert, aan den Aartsbisschop van Toledo verklaard hebben, dat de vrees der geestelijkheid, over de aanbidding van een wetsontwerp, waarin de betrekkingen van het hof van Spanje met dat van Rome zou geregeld worden, niet gegrond is. Dit ontwerp zal niet aangeboden worden.

— Men schrijft uit Sarragossa:

• Het berucht proces tegen het kapittel dezer aartsbisschoppelijke stad is eindelijk afgelopen. De beschuldigden zijn tot vier jaren verbanning buiten het grondgebied van het aartsbisdom, dertig uren van de Fransche grenzen en tien uren van Madrid veroordeeld. Indien men deze straf vergelijkt bij die, welke eerst tegen hen was uitgesproken, moet men bekennen, dat dezelve zeer verzacht is.

— De woorden van den algemeenen vader der geloovigen hebben eindelijk het hart der verdedigers van het geloof in Spanje vertroost. Ziehier in welke woorden de *Catolico* de dankbaarheid onzer broeders uitdrukt, die in het midden der beproevingen, die hun vaderland zoo wreedaardiglijk bedroeven, getrouw gebleven zijn.

• Op het gezigt van dit teeder verzoek van onzen algemeenen vader, die, geknield aan den voet des kruises, dag en nacht, de treurige toestand van ons dierbaar vaderland beweent, en aan alle Katholijken verzoekt en zelfs beveelt dat men openbare gebeden zal doen; op het gezigt der schoone gevoelens, welke onze ambtsbroeders toonen, en der zielroerende en gevoelige uitdrukkingen waarvan zij zich ten onzen voordeele bedienen, vervullen onze oogen met tranen, en ons hart, van den eenen kant door de levendigste smart en van den anderen kant door de opregtste dankbaarheid getroffen, kan zich niet door woorden uitdrukken; in plaats van woorden, barsten wij uit in snikken, onze bevende hand kan de pen niet meer besturen, en wij zijn verplicht dezelve neder te leggen terwijl wij vo smart uit roepen: *Op deze wijze spant de algemeene vader der geloovigen tegen ons land samen; terwijl hij dagen en nachten aan den voet des kruis is nedergeknield, en aan God smeekt, dat hij onze dagen van rouw en bitterheid verkorte, en, over de geheele aarde gebeden voor onze getrouwheid en ons geluk voorschrijft.*

— Een ander Blad doet ons begrijpen, waarom deze toonen die van den Stoel van den H. Petrus komen, en tot aan de uitersten der aarde weergalmen, slechts in het geheim in Spanje gehoord worden.

• Zijne Heiligheid vernieuwt en bevestigt, zegt *El Castellano*, zijne vroegere klagten en verwerpt, vernietigt en verklaart zonder waarde de laatste wet, door het Spaansch Gouvernement aangeboden wet, over de apostolische reserves *Onze lezers zullen de redenen wel weten, die ons beletten, thans dit document bekend te maken.*

FRANKRIJK.

— PARIJS 19 Maart. Het gerucht heeft zich heden avond in de kamer der gedeputeerden verspreid, dat een harer leden, de Heer Lacrosse, dezen namiddag in een tweegevecht was gewond geworden. En in-

derdaad ten gevolge van persoonlijke beleedigingen in de *Globe* waarvan de gedeputeerde het voorwerp was, zijn geweest, is er een tweegevecht ontstaan tusschen den Heer Granter de Cassagnac, hoofdredacteur van genoemd blad, en den Heer Lacrosse. Men zeide dat deze laatste eene wonde in de dij ontvangen had.

— Men leest in de *Sentinelles des Pyrénées*, een dagblad uit Bayonne, van den 17. Deze:

• Laatsleden maandag, is een zeer dringend ministerieel bevel van Parijs gekomen, hetwelk aan onze overheid gelast om zoo spoedig mogelijk zeven en vijftig Spanjaarden, die met de gebeurtenissen van October laatsleden binnen onze stad de wijk genomen hadden, meer binnenlandsch te doen keeren, men verzekert ons dat de onder-Prefect reeds aan den graaf de Monterron en aan de Heeren Pedro Egaga en Ribed heeft te kennen gegeven, dat zij zich naar Pau zouden begeven, ten einde de laatste bevelen van den prefect af te wachten.

— *Voorstel van Golbery.* — Men verzekert ons,

dat de commissie van het voorstel van Golbery tot grondslag van hare werkzaamheden de volgende beschikkingen heeft aangenomen: 1° De zending van den *Moniteur universel* naar alle deelen van het Koninkrijk. Dien ten gevolge zal men daardoor ten minste 40,000 Exemplaren drukken. Men moet weten, dat er meer dan 39,000 gemeenten in Frankrijk bestaan. 2° Op iederen dag zal ten koste van den staat, een *bulletin* der zittingen van de kamer worden uitgegeven en ter beschikking der dagbladen in even zoo groot getal exemplaren gesteld worden als zij voor eene gemiddelde uitdeeling noodig hebben. Het getal geabonneerden van alle dagbladen is misschien 120 à 130,000.

3° De tegenwoordige administratie van den *Moniteur universel* zal belast worden om het plan tot uitvoering ten dezen opzichte in de kamer aan te bieden. 4° De Stenographie van den *Moniteur* zal door een eed aan de kamer verbonden worden, en onder het opzigt derzelve gesteld worden. 5° De mededeeling van het bulletin zal op den 1 November aanstaande een aanvang nemen.

De Heer Herré is als rapporteur benoemd.

Men zegt thans in de kamer dat dit ontwerp, waarvan de onkosten op niet minder dan 1,600,000 à 2 miljoenen franken 'sjaars berekend zijn, zou verworpen worden.

— PARIJS 19 Maart. De gedeputeerden der zeehavens, die tot de bijeenkomst van gisteren waren afgezonden, hebben zich heden bij den president van den raad en den Minister van buitenlandsche zaken begeven, teneinde te verzoeken het wetsontwerp over de suiker ter tafel te brengen.

De maarschalk Soult en Guizot hebben beloofd om in de maand December een volkomen en doordacht wetsontwerp aan te bieden, en daarenboven hebben zij aan de afgezanten van de vergadering van het Palais-Bourbon verklaard, dat het gevaarlijk zijn zou, om in deze zitting een wetsontwerp over de suiker aan te bieden, dat het algemeen belang den raad der ministers bewogen had, om hetzelfde uitstellen.

— De Heer de Staplande, gedeputeerde uit het noorden, heeft in het bureau van den president der kamer eene petitie ten voordeele voor de vrijheid van onderwijs ingediend, welke door een groot getal huisvaders geteekend is.

— PARIJS 20 Maart. Behalve de Heeren Thiers en Molé heeft men dezer dagen ook den Hertog de Broglie op het kasteel gezien, dien men gaarne raadpleegt, als er eene kabinetsverandering op handen is. De graaf Molé is dezen middag weder door den Koning ontvangen geworden.

— De Commissie der ijzeren spoorwegen heeft, naar men zegt, verscheidene besuiten genomen. Zij zou bij het ontwerp van het gouvernement, de linie van Orleans naar Vierzon en verscheidene andere belangrijke linien voegen. Men gelooft, dat zij haar rapport bij het einde der zitting aan de kamer zal aanbieden.

— De *Gazette du midi* van den 15, deelt eenen brief uit Algiers mede van den 10, die met de *Tage* is aangekomen, en het volgende *portscriptum* bevat:

• Men verhaalt mij dat een algemeen vredesverdrag voor Algerie tusschen den generaal Bugeaud en de opperhoofden der Arabieren zou gesloten zijn, aan wien het gouvernement 50000 franken per persoon geven zou.

Dit gerucht wordt in eene correspondentie met Toulon herhaald, volgens welke, het vertrek van den generaal Bugeaud naar Blidah, met deze zaak in verband zou staan.

— Men schrijft uit Parijs den 14 Maart aan de *Gazette de la Haute-Allemagne*:

Brieven uit Londen houden in, dat de bedoeling van het Engelsch gouvernement niet is om 40,000 of 20,000 man tot den oorlog van Afghanistan te gebruiken, maar wel 50,000. Deze bedoeling wordt ondersteund door den Hertog van Wellington, die de plaatselijke aangelegenheden kent, en men moet ook niet uit het oog verliezen, dat de stammen waarmede Engeland te doen heeft eene bevolking tellen van 10 miljoen zielen.

Er is thans aan geen handelsverdrag tusschen de Fransche en Engelsche Kabinetten te denken, want de onmin, die ontstaan is door de niet ratificatie van het verdrag tot het regt van onderzoek wordt eerder grooter dan dat dezelve vermindert. —

BELGIE.

— Daar de Heer Bartels niet aan het bevel van den Inspecteur Generaal van gezondheid voldaan heeft, om 10,000 franken te betalen, waartoe hij om laster, veroordeeld was, is hij gisteren op verzoek van den Heer Vleming naar de gevangenis der Petits-Carmes overgebracht.

— Men verzekert dat de Heer Bartels zich in cassatie zal voorzien, tegen het vonnis, krachtens hetwelk hij gearresteerd is.

NEDERLAND.

Het heeft Zijne Majesteit den Koning behaagd, aan Z. M. den Koning der Franschen de versierselen van het groot-kruis der militaire Willem's-orde, en aan HH. KK. HH. den Hertog van Orleans en den Prins van Joinville die der orde van den Nederlandschen Leeuw te doen aanbieden.

— Bij besluit van den 18 dazer, n°. 63, heeft Zijne Majesteit benoemd:

Tot geworen van den Binnopolder te Terheiden Noord-Brabant), M. van der Mast, in plaats van J. J. Daniels, overleden;

Tot geworen van den Sabina Henrica polder (Noord-Brabant), D. Arijse Punt, in plaats van A. P. Timmers, overleden;

— Bij besluit van den 20 Maart is de Heer Mr. F. A. van Hall benoemd tot minister van justitie.

— Bij besluit van den 18 Maart is de door den minister van koloniën opgemaakte algemeene rekening, aantoonende de hoegrootheid der koloniale rémises in goederen en in geld, en het gebruik van die rémises gemaakt gedurende het jaar 1841 goedgekeurd, en de staatscommissie, die in last had dezelve te onderzoeken, ontbonden.

VAN MGR. DEN

BISSCHOP VAN CHARTRES

OVER HET

WIJSGEERIG ONDERWIJS DER UNIVERSITEIT.

(Uit den *Amt de la Religion*.)

Een Prelaat, wiens kunde zijne groote godsvrucht evenaart, heeft al de kracht van zijn vermogen en spraak bij de opmerkingen gevoegd, die wij over het onderwijs der universiteit gegeven hebben. Zijn Hoogw. heeft ons daartoe den volgende brief gezonden:

— *DE REDACTEUR,*

Ik acht mij verplicht, niet alleen als priester of bisschop, maar als katholiek christen, als burger, als franschman, om op uw blad eenige opmerkingen over het onderwijs der universiteit te doen opnemen, hetwelk, naar het mij voorkomt, de grootste belangen der maatschappij en ook die van onze vaderen bedreigt.

Ik begin met de wijsgeerige of alzo gezegd worden de principes, welke men de jeugd inplant. Ik houd dezelve voor even valsch als noodlottig, en ten einde iedere kleinmoedige omzigtigheid te vermijden, houd ik staande (zonder voor het overige de bedoelingen van iemand te beschuldigen), dat de phi- losophie, zoo als dezelve op de universiteit onderwezen wordt, alle en geschikt is om de verwarring der denkbeelden grooter te maken, die de grootste geesels van onzen tijd is, en dat zij in Frankrijk rampen zal veroorzaken, die misschien verschrikkelijker zullen zijn, dan die, welke hetzelfde voor eene halve eeuw getroffen hebben, en waarvan de weerstg zich bijna over de geheele aarde heeft doen gevoelen.

Sommigen zullen zich over dit dubbel voorstel verwonderen. Ik zal het ten hunnen voordele uitleggen, want, inderdaad zij is in de gedachte en zeer

dikwijls op de lippen van alle verstandige en schranderere maanen.

» Gij moet vooreerst opmerken, dat er sedert veertig jaren eene volkomen omwenteling in dat gedeelte van het openbaar onderwijs, waarmede ik mij hier bezig houd, geschied is. De oude leerwijzen, de oude principes, die het verstand en het hart zoo magtig beheerschten zijn verdwenen of wekken slechts verontwaardiging op. Men heeft dezelve door eene geheel nieuwe wijze vervangen, welke drie schrijvers, waarvan een door eenen onlijdigen dood is weggerukt, in onze scholen tot heden toe hebben ingevoerd en bepaald. Daar buigt alles onder de magt van hunnen naam; alles wijkt voor den invloed van hunne systema's, die uit vreemde landen en vooral uit Duitschland haren oorsprong hebben. Zoodanig is de aard en de samenstelling van het onderwijs, hetwelk onze jeugd onder de benaming der classieke studien ontvangt.

» Laat ons dan zien welke de gedachten en de regelen dezer schrijvers zijn, daardoor zullen wij met zekerheid over het nieuw wijsgeerig onderwijs oordeelen, dat daarvan slechts de toepassing en het afbeeldsel is.

» Van den beroemdste dezer geleerden (*), die de voorganger en de leermeester der beide anderen (**), is geweest moet men vooral de opinie en den geest die in de scholen heerschen, welke ik gezien heb, toeschrijven.

» Zijne geschriften zijn niet dan vuur, dan geestdrift, dan onstuimige en aanvallende bewegingen. Hij gaat voort met sprongen, en doet bij iederen sprong eenen jammerlijken val. Zijne verbeelding is als de bliksem, maar helaas deze bliksems laten slechts eene dikke duisternis na. Hij spaart geene geloofsleer, hoe heilig en hoe verheven dezelve ook moge zijn; en met het zegepraatend en verachielyk gelaat treedt hij de overblijfselen van de waarheden, die hij meent omvergeworpen te hebben, met de voeten.

Er zijn geen zoo weerspannige en goddooze dwalingen of derzelver aanhangers vinden in zijne boeken eenige plaatsen die dezelve rechtvaardigen. Zijt gij een Pantheïste? Hij zal u zeggen dat *God geenszins het heelal niet gemaakt heeft; maar dat hij het uit zich zelve heeft voortgebracht*; al wat geschapen is, is dan volgens hem, een deel van de goddelijke zelfstandigheid; alles is God tot zelfs de dieren en de monsters toe! Hij zal er bijvoegen, om u in uw denkbeelden te versterken, dat de wereld *een en drieëndig* is gelijk God zelf.

Zijt gij een Godverzaker? hij zal u de aangenaamste zegepraat bezorgen; hij zal u verzekeren, dat het valsch is *dat God onbegrijpelijk is*. Derhalve, daar een bepaald verstand geen eindeloos wezen in zelfs klein begrip kan bevatten, is het duidelijk dat, indien wij een volmaakt denkbeeld van God hadden, en zijne eigenschappen voor ons niet onbegrijpelijk waren, hij geen God meer zijn zou. Vindt gij de openbaring ongeloufbaar? hij zal u zeggen dat wij *de rede mede ter wereld brengen, die het woord geworden vleesch* is, en dat er geene andere openbaring bestaat. Men zou al zijne hoeken moeten overschrijven om een denkbeeld te geven van de ongehoorde paradoxe stellingen, van de willekeurige gevolgtrekkingen, van de Godlastelijke beweringen, die daarin op verschillende plaatsen voorkomen.

» De beide andere schrijvers zijn niet regtzinniger of ugelogener. Ik zal zulks later aantoonen.

» Ziedaar de bronnen waar uit dit nieuw geslacht, dat de bloem en de hoop van dit Koninkrijk is, de gronden der ware wijsheid komt putten.

» Maar welk goed kunnen deze bronnen, die met zoveel doodelijk vergif gemengd zijn in de zielen storten? Men begrijpt zulks genoeg; de goddeloosheid, de hoogmoed, duizend verwarde denkbeelden die elkander tegenspreken en vernietigen, de haat voor elk gezag, de verachting voor iedere deugd, de ontkenning van elke waarheid, eindelijk, die verslindende ongerustheid des harten, dat in zich zelve niets vindt, en dat om dit ledige aan te vullen, alle middelen zou beproeven indien het noodig ware, en zoo als Leibnitz zegt, de wereld aan de vier hoeken zou in den brand steken.

» Deze weidige woorden, stellen ons de ongelukken voor ogen, die ons met rasse schreden naderen, door de gevolgen van het beklagenswaardig onderwijs, waar over ik heden spreek. Want men moet zich daarin

(*) De prelaat zinspeelt hier op den Heer Cousin

(**) De prelaat bedoeld hier de Heeren Jouffroy en Damiron

niet bedriegen, de bekende organen dezer leer, zijn de beheerschers der toekomst door het voorregt, dat zij hebben om de *opinie*, die thans alles bestuurt te vormen en heimelijk voor te bezijden. Ach, wat zal daarvan onder hunne leiding worden? Dat men er op lette; de proeven van Toulouse en Straatsburg die, niettegenstaande de vorgeoefde schijnmiddelen, de goddelooszen en de aanhangers der regeringloosheid zoo zeer verheugd hebben, bewijzen wat de nieuwe wijsbegeerte in haren boezem verborgen houdt, en dat zij wauwer zij eenmaal vrij en van alle hinderpalen ontslagen is alles zal verbranden en vernietigen; gelijk die Kraters, die nauwelijks worden opgemerkt, door de wolken van rook die zij vertoonen en door eenige vlammen, die zij van tijd tot tijd uitbraken, de verschrikkelijke uitbarsting aankondigen van de vulkanen die nabij dezelve zijn.

» En nu, bezitters van den roem en het geluk van Frankrijk, moedigt de nijverheid aan en doet den Koophandel bloeien, bedekt het Koninkrijk met gedenkloeken deszelfs fortuin en grootheid waardig; dat de werktuigen, die door uwe handen vervaardigd zijn om den afstand te verkorten en bijna tot niet te brengen, in plaats van langzaam over de aarde te stieren, vlugtig over het staal glijden, en aan de speltste stromen en aan de vlugt der vogelen zelfs de vlugheid betwisten. Spant alle krachten van uw verstand in, laat uwen ijver niet verminderen, hoopt wonderen op wonderen; maar houdt u te midden dezer schoone werkzaamheden, een oogenblik stil en zie eens achterom. Wie volgt u? Wie treedt u achter op? Wie vertoont zich aan uw gezigt? Ach! een geslacht dat ten prooi is geworden aan eene onbegrensde goddeloosheid, aan eene brandende dorst naar onafhankelijkheid, een goddeloos geslacht, zonder toom, dat uwe nagedachtenis zal vloeken uwe wetten zal verscheuren, uwe werken zal vernietigen. . . . Wij willen het gelooven: zonder twijfel kan deze stroom van rampen nog afgewend worden. Dat men niet vreedzaam slape op eenen grond die u kan verslinden, en de ontvlambare stoffen die in hare ingewanden koken, in eenen afgrond kan veranderen! dat een straal van boven ons verlichte, dat God Frankrijk behoeft!

» Ik zal in eenen anderen brief andere bedenkingen voordragen, die niet minder zullen verdienen opgemerkt te worden dan deze.

Ik heb de eer te zijn enz.

CL. HIPP.

Bisschop van Chartres.

CHARTRES,

den 14 Maart 1842.

Deze ernstige opmerkingen, met zooveel welsprekendheid ontwikkeld, moeten uit haren aard, de oplettenheid van den minister van het openbaar onderwijs, tot zich trekken. Zal hij, die met de dierbaarste verlangens van het vaderland belast is, en voor deszelfs toekomst verantwoordelijk is, doof blijven voor zulke billijke opmerkingen. —

ADVERTENTIEN.

A. V. E. R. H. A. G. E. N., Notaris, te *St. Michiels-Gestel*, heeft voor zijne Principalen in het openbaar, provisioneel verkocht:

ONDER *St. MICHIELS-GRSTEL*.

1e. *Koop*. Eene HOEVE, genaamd *de Schuilenburg*, bestaande in: 1°. Eene BOUWMANSWONING met STAL, SCHUUR, KAR en BAKHUIS, HOF, BOOMGAARD en ERVE, bij het Kadaster bekend Sectie E. nis. 106 en 107; groot 33 Roeden en 70 Ellen. En 2°. Zes Perceelen BOUWHOOI- en WELIAND aldaar, aan elkander gelegen, Sectie E. nis. 33, 103, 104, 105, 108 en 109; groot te zamen 7 Bunders, 06 Roeden en 20 Ellen.

Met de slagen voor 1120,00.

2e. *Koop*. Een Perceel BOUWLAND, genaamd *Delissenhof*, gelegen als voor, Sectie E. no. 222; groot 1 Bunders, 36 Roeden en 40 Ellen Voor 560,00

3e. *Koop*. Een Perceel BOUWLAND, genaamd *den Verbrunden Akker*, gelegen als voor, Sectie E. no. 251; groot 1 Bunders, 16 Roeden en 20 Ellen. Voor 420,00

